

**Reģionu komitejas atzinums “atjaunināta sociālā programma – iespējas, pieejamība un solidaritāte
21. gadsimta eiropā”**

(2009/C 200/08)

REĢIONU KOMITEJA

- atzinīgi vērtē to, kādā veidā ar programmas palīdzību izdevies pilnveidot Komisijas darbu sociālās politikas jomā. Atjauninātās programmas un tajā ierosināto pasākumu pamatā galvenokārt ir Komisijas jau uzsāktais sagatavošanas darbs. Tādējādi sociālajā programmā iekļauts salīdzinoši maz jaunu iniciatīvu ES sociālās politikas atpazīstamības vai būtiskā satura palielināšanai;
- uzsver sociālās un reģionālās kohēzijas nozīmīgumu, lai varētu sasniegt pārskatītajā Lisabonas stratēģijā izvirzītos mērķus, un norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir īpaša nozīme, lai to veicinātu;
- uzsver, ka pasākumi ekonomikas un sociālajā jomā ne vienmēr papildina un bagātina cits citu, drīzāk jācenšas pastāvīgi nodrošināt šajos pasākumos izmantoto līdzekļu un izvirzīto mērķu efektīvu un abpusēju līdzsvaru. Sevišķi svarīgi tas ir šobrīd, kad pasaules ekonomikas straujas pārmaiņas rada aizvien lielāku nedrošības sajūtu iedzīvotājos;
- norāda, ka pastāvīga uzmanība jāveltī ES rīcībpolitiku sociālajai ietekmei. Piemēram, ES iekšējā tirgus radītā sociālā ietekme reizēm bijusi grūti paredzama, un ne vienmēr ir izdevies atbilstoši sagatavoties;
- aicina Komisiju apkopot daudzdimensiju salīdzināmas pētniecības atziņas par iespējām paaugstināt labklājības sistēmu efektivitāti un īpaši vērš uzmanību uz vispārējo stāvokli vietējās un reģionālajās pašvaldībās, jo tieši tās ir sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu galvenās sniedzējas.

Ziņotājs: Veikko Kumpumäki (FI/PSE), Laplandes reģionālās padomes loceklis

Atsauces dokuments

Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Atjaunināta sociālā programma – iespējas, pieejamība un solidaritāte 21. gadsimta Eiropā"

COM(2008) 412 galīgā redakcija

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē to, kādā veidā ar programmas palīdzību izdevies pilnveidot Komisijas darbu sociālās politikas jomā. Atjauninātās programmas un tajā ierosināto pasākumu pamatā galvenokārt ir Komisijas jau uzsāktais sagatavošanas darbs. Tādējādi sociālajā programmā iekļauts salīdzinoši maz jaunu iniciatīvu ES sociālās politikas atpazīstamības vai būtiskā satura palielināšanai;

2. uzsver, ka ES sociālās realitātes vērtējumam rīkotā sabiedriskā apspriešana palīdzēja izdarīt secinājumu, ka sabiedrības uzticēšanās ES zināmā mērā ir atkarīga no Eiropas uzticamas sociālās politikas, kas ir Eiropas sociālā modeļa būtisks elements. Veidot šādu uzticēšanos ir svarīgi, lai nodrošinātu progresu, modernizāciju un atvērtību pārmaiņām;

3. uzsver sociālās un reģionālās kohēzijas nozīmīgumu, lai varētu sasniegt pārskatītajā Lisabonas stratēģijā izvirzītos mērķus, un norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir īpaša nozīme, lai to veicinātu;

Eiropas sociālā dimensija

4. uzsver, ka pasākumi ekonomikas un sociālajā jomā ne vienmēr papildina un bagātina cits citu, drīzāk jācenšas pastāvīgi nodrošināt šajos pasākumos izmantoto līdzekļu un izvirzīto mērķu efektīvu un abpusēju līdzsvaru. Sevišķi svarīgi tas ir šobrīd, kad pasaules ekonomikas straujas pārmaiņas rada aizvien lielāku ne drošības sajūtu iedzīvotājos;

5. norāda, ka pastāvīga uzmanība jāveltī ES rīcībpolitiku sociālajai ietekmei. Piemēram, ES iekšējā tirgus radītā sociālā ietekme reizēm bijusi grūti paredzama, un ne vienmēr ir izdevies atbilstoši sagatavoties;

6. uzskata, ka svarīgs ir sociālajā programmā paustais viedoklis par sociālo pamatmērķu nemainīgumu un ES apņemšanos veicināt sabiedrības kohēziju, integrāciju un vienotību;

7. norāda, ka sociālā politika uzskatāma ne tikai par elastīguma un pārmaiņu līdzekli, bet arī par elementu, kas nodrošina un pilnveido sabiedrības saskaņotu attīstību;

8. pieļauj vajadzību pēc plašākas sociālās programmas un atzīst, ka šajā ziņā būtisks aspekts ir mūžizglītība. Tomēr mācības būtu jāuztver ne tikai kā konkurētspēju uzlabojošs līdzeklis, bet jānovērtē arī to ievērojamā sociālā nozīme. Līdzās atsevišķu personu iespējām gūt panākumus jānodrošina arī to cilvēku sociālā aizsardzība un integrācija, kas bijuši mazāk veiksmīgi;

9. uzsver dažādu iedzīvotāju grupu, paaudžu un reģionu solidaritātes nozīmīgumu. Būtu jāizvērs debates par izmaiņām iedzīvotāju vecuma struktūrā, kā arī par labklājības sistēmu piemērotību un ilgtspējību, tajās iekļaujot visas vecuma un iedzīvotāju grupas, turklāt īpaša uzmanība būtu jāveltī arī cilvēku ar invaliditāti un daļēju invaliditāti aktīvai līdzdalībai;

10. aicina Komisiju apkopot daudzdimensiju salīdzināmas pētniecības atziņas par iespējām paaugstināt labklājības sistēmu efektivitāti un īpaši vērš uzmanību uz vispārējo stāvokli vietējās un reģionālajās pašvaldībās, jo tieši tās ir sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu galvenās sniedzējas;

11. atbalsta sadarbības paplašināšanu Eiropā, lai tādējādi veicinātu imigrantu integrāciju, un uzsver, ka šajā darbā var izmantot vietējo un reģionālo pašvaldību speciālās zināšanas;

Atjauninātās sociālās programmas mērķi

12. attiecībā uz trim vispārējiem, savstarpēji saistītiem mērķiem atzīmē, ka

— pastiprināti pievēršoties vienlīdzīgu iespēju radīšanai, nedrīkst ignorēt vienlīdzības nozīmīgumu šīs politikas īstenošanas izpratnē,

— pieejamības nodrošināšana nedrīkst izpausties kā pakalpojumu un pabalstu sniegšanā izmantojamo līdzekļu pārspīlēta uzsvešana. Viegli pamanāmām un garantētām jābūt arī vispārējās pieejamības iespējām,

— apliecināt solidaritāti nozīmē arī Eiropas rīcīpolitiku izstrādes un finansēšanas procesā pietiekami elastīgi ņemt vērā dažādu reģionu atšķirīgās vajadzības;

13. atzīmē, ka vietējais un reģionālais līmenis var sniegt ievērojamu ieguldījumu jauninājumos un attīstībā atbilstoši ES vajadzībām. Jārod iespēja vietējo un reģionālo pašvaldību zināšanas izmantot atjauninātajā sociālajā programmā;

Galvenie mērķi

14. atzinīgi vērtē bērniem un jauniešiem paredzēto pasākumu kopumu un īpaši uzsver vajadzību pēc preventīviem pasākumiem šajā jomā;

15. atzīmē, ka vērtējot un uzlabojot izglītības sistēmu kvalitāti, līdzās bērnu sasniegumiem mācībās būtu jāuzsver arī viņu labklājības, drošības un labsajūtas aspekti. Tāpat arī īpaša uzmanība jāveltī skolotāju pedagoģiskajām iemaņām un līdztiesības mērķim visos izglītības līmeņos;

16. aicina atklāto koordinācijas metodi izmantot, lai izvērtētu un izstrādātu labus vietējā un reģionālā līmeņa risinājumus un praksi izplatītu informāciju, dodot iespēju minētos risinājumus un praksi pielietot plašāk; šajā sakarā RK atgādina, ka atklātā koordinācijas metode ir brīvprātīgas dalībvalstu sadarbības veids;

17. atzīmē, ka nepietiek tikai ar izaugsmi un nodarbinātību, lai izveidotu sociāli taisnīgu sabiedrību, tam vajadzīga arī efektīva un atbildīga sociālā politika visos līmeņos;

18. uzsver nepieciešamību apkopot un izplatīt apjomīgu un daudzveidīgu informāciju, lai varētu veidot efektīvus elastdrošības modeļus;

19. uzsver, ka jācenšas panākt mūžizglītības atbilstību visu vecuma un iedzīvotāju grupu interesēm un tās pieejamību visiem un ka tādēļ vēl ir vajadzīga visaptveroša iedzīvotāju izpratnes veidošana, un ka augstvērtīgas pieaugušo izglītības attīstībai vajadzīga visu valdības līmeņu un dažādu iesaistīto struktūru plaša sadarbība. Profesionālās apmācības jomā īpaši svarīgi nodrošināt to, ka izglītība palīdz apgūt darba dzīvē vajadzīgās iemaņas un, ja nepieciešams, izglītības sistēma spēj nekavējoties reaģēt uz vajadzībām izglītības jomā. Iespēju robežās izglītības vajadzības jāprognozē sadarbībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

20. norāda uz to, ka sabiedrībai ir vajadzīgi arī kvalificēti speciālisti ar aprūpes prasmēm, kuras tādēļ būtu arī jānorāda sociālajā programmā pieminētajā “mūsdienīgu iemaņu spektrā”;

21. uzsver, ka ir vajadzīgas jaunas izglītības formas, kas apvieno darbu un mācības, un aicina publiskās iestādes, darba devējus un citas personas iesaistīties atklātā diskusijā par viņu atbildību par tādu izglītību, kas ļauj apvienot darbu un mācības;

22. īpaši uzsver mērķi uzlabot gan darba dzīves kvalitāti, gan arī darba ražīgumu un uzskata, ka ir svarīgi izplatīt informāciju par attiecīgiem pētījumiem un paraugpraksi;

23. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos nodrošināt, lai neveidotos pretrunas starp Līgumā noteiktajām pamatbrīvībām un pamattiesību aizsardzību, un aicina Komisiju iepazīties arī ar vietējo un reģionālo pašvaldību gūto pieredzi šajā jomā;

24. atzīmē, ka, analizējot un veidojot Eiropas veselības aizsardzības sistēmas, lielāka uzmanība jāpievērš to darbības aspektiem, ieskaitot pakalpojumu un darbaspēka plānošanas iespējas, kvalitāti un pieejamību. Svarīgākie partneri šo centieni īstenošanā ir vietējās un reģionālās pašvaldības, kuras ir publisko sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu galvenās nodrošinātājas;

25. īpaši atzinīgi vērtē Komisijas ieceri panākt, lai vienotais tirgus un konkurences noteikumi sekmētu augstvērtīgu un vispārpieejamu sociālo pakalpojumu attīstību. Ar to jāsaprot stingrs juridiskais pamats vispārējas nozīmes pakalpojumu jomā, kā arī nepieciešamo kanālu izveide atklātām diskusijām un lēmumiem jautājumos, kas saistīti ar sociālo pakalpojumu atbilstību vienotā tirgus noteikumiem. Būtu sistemātiski jāsalīdzina vietējā un reģionālā līmeņa pieredze, lai nodrošinātu informācijas pietiekamu pieejamību un paraugprakses plašāku izmantošanu. Tomēr šim pienākumam nav jārada apjomīgi ziņošanas pienākumi dalībvalstīm un līdz ar to nesamērīgs administratīvā sloga palielinājums pašvaldībām;

26. ES cīņā ar nabadzību un sociālo atstumtību iesaka īpašu uzmanību veltīt sociālajām tiesībām un solidaritātei, kā arī nopietni apsvērt, vai pārtikas programmām un pārtikas rezervju veidošanai (*food banks*) ir vieta 21. gadsimta Eiropas labklājības telpā;

27. uzskata, ka ir svarīgi veicināt dzimumu līdztiesību, novērst atšķirības sievietes un vīriešu darba samaksā un nodrošināt darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespējas;

28. atbalsta jaunās politikas prioritāti – nediskrimināciju —, uzsverot Eiropas Savienības ievērojamo potenciālu uzņemties vadošu lomu šajā jomā;

Reģionu komitejas pamatnostādnes

29. atbalsta programmas visaptverošu darbības jomu, kas ļauj apvienot dažādu nozaru pasākumus; tomēr aicina Komisiju nodrošināt, ka šāda pieeja neapdraud pievēršanos tradicionālās sociālās politikas nozīmīgākajām problēmām, piemēram, pieaugošajām atšķirībām ienākumu jomā, aizvien lielākajai nevienlīdzībai, un neaizēno pasākumus, kas nepieciešami to risināšanai;

30. atzīmē ka, lielāka uzmanība jāpievērš tam, ka programmā paredzētos pasākumus raksturo bieži vien ļoti dažādi un dažkārt arī pretrunīgi aspekti. Piemēram, mobilitātes veicināšanas jomā uzmanība būtu jāvelta arī problēmām, kas saistītas ar jauniešu pārcelšanos uz citu dzīves vietu, tādējādi atsevišķās teritorijās radot nevēlamas izmaiņas iedzīvotāju vecuma struktūrā. Komiteja uzsver vajadzību aizsargāt "nemobilo" iedzīvotāju daļu un nodrošināt vienlīdzīgas iespējas mazāk pievilcīgās teritorijās. Tāpat arī jāņem vērā tādi apstākļi kā lielāku mobilitātes iespēju ietekme uz vidi;

31. uzsver, ka atklātā koordinācijas metode – tāpat kā pārējās Eiropas sociālajā politikā izmantotās metodes – būtu jāattīsta, ņemot vērā katras dalībvalsts sociālās politikas vajadzības, kuras vislabāk izprotamas praktiskā darbā vietējā un reģionālajā līmenī. Tā kā dalībvalstis un apstākļi to reģionos ir ļoti dažādi, varētu būt

sarežģīti izvirzīt kvantitatīvus sociālās politikas mērķus. Atklātā koordinācijas metode Eiropas līmenī būtu jāuzlabo, to galvenokārt izmantojot atsevišķu svarīgu jautājumu risināšanā, uzlabojot ziņojumu sniegšanas un pētniecības darbu, kā arī palielinot vietējo un reģionālo pašvaldību īpašo zināšanu nozīmi koordinācijas norišu īstenošanā un sagatavošanā. Tādējādi varētu būtiski palielināt minētās metodes ietekmi un atpazīstamību un līdz ar to Eiropas sociālās politikas kvalitāti; jāatzīmē, ka sociālā politika ir Eiropas integrācijas projekta nozīmīgs elements. Šobrīd atklātās koordinācijas metodes un vietējo un reģionālo pašvaldību saikne joprojām ir pārāk vāja;

32. uzsver Eiropas līmeņa sociālā dialoga nozīmi un potenciālu, sagatavojot un īstenojot programmā paredzētās iniciatīvas vietējo un reģionālo pašvaldību līmenī, un uzskata, ka ir svarīgi pilnveidot šo dialogu.

Briselē, 2009. gada 22. aprīlī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*
Luc VAN DEN BRANDE